

การพัฒนาบล็อกปูพื้นลวดลายศิลปกรรมอีสาน

อาคม เสงี่ยมวิบูล^{1*}

The Development of Isarn Artistic-Designed Flooring Blocks^{1*}

Arkorn Sangiamvibool^{1*}

¹ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

¹ Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University, Mahasarakham

*Corresponding author. E-mail address: arkomsang@gmail.com

บทคัดย่อ

บล็อกปูพื้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับคนอีสาน แต่บล็อกปูพื้นที่ผลิตขึ้นเน้นคุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ ยังขาดการให้คุณค่าด้านสุนทรียะ งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาลวดลายบล็อกปูพื้นจากศิลปกรรมในอีสาน มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อพัฒนาและออกแบบบล็อกปูพื้นต้นแบบจากลวดลายศิลปกรรมเอกลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นให้สามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค งานวิจัยจึงได้ออกแบบขั้นตอนกระบวนการศึกษาวิจัย มีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสารข้อมูลจำเพาะของบล็อกปูพื้นเพื่อประกอบการออกแบบ ข้อมูลภาคสนามแหล่งศิลปกรรมที่เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ ศึกษาความต้องการของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้น การพัฒนาลวดลายบล็อกปูพื้นจากศิลปกรรมท้องถิ่นในอีสาน การออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต และการประเมินต้นแบบด้านคุณภาพและความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสาน พบว่า คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นที่ผู้บริโภคต้องการ คือ ความสวยงาม รูปร่างแปลกใหม่ เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้ในการทำทางเดินและตกแต่งสวน ผลการพัฒนาลวดลายจากศิลปกรรมท้องถิ่นในอีสาน การออกแบบลวดลายและรูปทรงโดยยึดตามลวดลายดั้งเดิม (Original Pattern) เป็นต้นแบบสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของศิลปกรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ลวดลายจากงานศิลปกรรมหมวดงานประติมากรรมและหมวดงานถัก ทอ ย้อม เหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นลวดลายบนบล็อกปูพื้นสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นอีสาน การผลิตบล็อกปูพื้นลวดลายจากศิลปกรรมในอีสานด้วยการพัฒนาแม่พิมพ์บล็อกปูพื้น (Moulds) วัสดุที่เหมาะสมสำหรับการทำแม่พิมพ์ คือ โพลีเอสเตอร์เรซิน (Polyester Resin) เหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นและผู้ที่ต้องการผลิตใช้งาน สามารถพัฒนาต่อยอดวิธีการได้ง่ายและสามารถนำไปผลิตได้จริง การประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานโดยผู้เชี่ยวชาญ ต้นแบบบล็อกปูพื้นจากลวดลายผ้าลายก้ามปู มีความเหมาะสมและมีคุณภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.50 และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานมีความสอดคล้องกับผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งให้ค่าในระดับที่มากที่สุดเช่นกัน ผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานสามารถต่อยอดเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเศรษฐกิจตนเอง ครอบครัว และชุมชน และเป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: ลวดลายศิลปกรรมอีสาน บล็อกปูพื้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์

ABSTRACT

Flooring blocks which are essential products for Isan people put emphasis on functionality only and, hence, lack of aesthetics. This research aimed to develop, design and manufacture a flooring block model from the aesthetic and artistic uniqueness of the local Isan's wisdom to add values to the flooring block products in order to satisfy the customers' needs. This research procedure followed this steps respectively. It started from documentary study on flooring block design specifications, was then followed by a field trip for data collection at the source of artistic inspiration for the design, and finally conducted a needs analysis of the potential consumer satisfaction towards the products. The results of the study revealed these findings. The consumers were satisfied with products of artistically and aesthetically refined designs, new shapes, local wisdom manifestation, and corridors and garden decorations. The designs and shapes of the products were developed from the original pattern of the prototype. This could demonstrate the unique characteristics of local art outstandingly. The art patterns of sculpture and knitting-weaving-dyeing handicraft were appropriate for developing the flooring blocks design as they could demonstrate the uniqueness of the local art. The material that was most suitable for mold making was polyester resin and it was most suitable for beginners as well as for those who actually produce for usage. The results of the prototype evaluated by the experts revealed that the Kampuu (in Thai, a crab's claws in English, the name may be derived from this) pattern in the local fabric was the most suitable and qualified for the prototype development with the total average score of 4.50 and this was consistent with the results of potential consumers' satisfaction survey of product prototypes that the highest score went to the pattern. The implication of this artistic development and research indicated that the flooring blocks developed from Isan local arts could financially raise income of the local people and communities and could be economically developed for a commercial purpose in the future.

Keywords: Isan art patterns, Flooring blocks, Product development

บทนำ

บล็อกปูพื้นเป็นวัสดุก่อสร้างพื้นฐานในการตกแต่งบ้าน ที่มีความแข็งแรง ทนทาน ตลอดจนมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน มีประสิทธิภาพในการรับน้ำหนักได้ดี ติดตั้งง่าย สะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลาและสามารถใช้งานได้ทันที ที่ง่ายต่อการดูแลรักษา สามารถทำการซ่อมแซมได้ง่าย และยังสามารถนำกลับมาใช้งานได้ใหม่อีกครั้ง จึงทำให้เหมาะกับทุกพื้นที่ภายในอาคารและภายนอกอาคาร ตกแต่งได้ทุกที่ตามความต้องการ โดยเฉพาะกับชาวบ้านที่มีรายได้น้อย มีงบประมาณจำกัด เนื่องจากบล็อกปูพื้นมีกระบวนการผลิตที่ไม่ซับซ้อน ชาวบ้านสามารถผลิตไว้ใช้เองภายในครัวเรือน แต่การต่อยอดพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเศรษฐกิจตนเอง ครอบครัว และชุมชนยังมีข้อจำกัดเนื่องจากบล็อกปูพื้นที่ผลิตขึ้นในปัจจุบันมีเน้นคุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ ยังขาดการให้คุณค่าความสำคัญในเรื่องสุนทรียศาสตร์ ความสวยงามและลักษณะเด่นเฉพาะของผลิตภัณฑ์นั้นว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประโยชน์ด้านหน้าที่ใช้สอย ทำให้ผู้บริโภคเลือกซื้อเพราะเกิดความประทับใจในความสวยงามของผลิตภัณฑ์ การศึกษาหาแนวทางเพื่อพัฒนาและออกแบบเพื่อเพิ่มคุณค่าด้านศิลปะและความงามให้กับผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจึงเป็นเรื่องจำเป็น และแรงบันดาลใจสำคัญในการเพิ่มคุณค่าด้านศิลปะและความงามในผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้น คือ ศิลปกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่นหลากหลายแขนงอันเป็นภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าของท้องถิ่นอีสานที่สืบทอดอย่างต่อเนื่องยาวนาน คุณค่าที่สำคัญอีกประการคือ เอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นวิถีชีวิต ขนบประเพณี และความเชื่อของคนในท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นค่านิยม และการแสดงออกทางสุนทรียภาพของท้องถิ่น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2546 : 25) การบูรณาการเอกลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่นลงในผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นมีคุณค่าหลายด้าน นอกจากจะเพิ่มคุณค่าด้าน

ศิลปะและความงามให้กับผลิตภัณฑ์ลือกปูพื้นแล้ว ยังช่วยให้มีเอกลักษณ์ แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ลือกปูพื้นที่มีอยู่ในปัจจุบัน การต่อยอดการพัฒนาผลผลิตจากงานศิลปกรรมในแนวทางการผนวกองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมกับหลักการออกแบบเพื่อให้ได้ผลงานสร้างสรรค์ที่ร่วมสมัย เป็นวิถีทางหนึ่งในการเผยแพร่ผลผลิตในงานศิลปกรรมด้านต่าง ๆ ที่ทรงคุณค่าของชาติให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น (วิไลภา กาวิเศษ, 2553 : 33) คุณค่าดังกล่าวเป็นผลงานเชิงอนุรักษ์ หรือปรับปรุงยุคให้สอดคล้องกับปัจจุบันแต่ยังคงคุณค่าทางวัฒนธรรม ทำให้ชุมชนมีเอกลักษณ์ของตน ยังเป็นการเพิ่มมูลค่าซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน เป็นการต่อยอดเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคม (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, 2546 : 229-230) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเพื่อพัฒนาและออกแบบเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ลือกปูพื้นให้สอดคล้องต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค ได้กำหนดแนวทางในการออกแบบที่เน้นความเรียบง่าย สอดคล้องกับกระบวนการผลิตของชุมชนที่สามารถผลิตได้ไม่ซับซ้อน ผู้ที่เริ่มต้นและผู้ที่ต้องการผลิตใช้งานสามารถผลิตได้โดยไม่ยุ่งยาก ไม่เกินความสามารถของชุมชน และมองเห็นความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้หรือปฏิบัติได้จริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและออกแบบลือกปูพื้นต้นแบบจากผลผลิตศิลปกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ลือกปูพื้นให้สามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์งานวิจัยข้างต้น งานวิจัยนี้ได้ออกแบบขั้นตอนของกระบวนการศึกษาวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1.1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาทฤษฎี หนังสือเอกสาร งานวิจัย บทความ สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ลือกปูพื้น ข้อมูลจำเพาะของลือกปูพื้นเพื่อประกอบการออกแบบ และศิลปกรรมในอีสาน ในแหล่งข้อมูลตามสถานที่ต่างๆ

2) สืบหาข้อมูลภาคสนาม โดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลและเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ลือกปูพื้น และคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ลือกปูพื้นที่ผู้บริโภคต้องการ พร้อมทั้งบันทึกภาพแหล่งศิลปกรรมที่เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ

3) วิเคราะห์ข้อมูลกำหนดแนวทางพัฒนาผลผลิตและออกแบบลือกปูพื้นจากศิลปกรรมในอีสาน

1.2 การพัฒนาผลผลิตลือกปูพื้นจากศิลปกรรมท้องถิ่นในอีสาน

1) จากต้นแบบศิลปกรรมในอีสานได้นำมาทดลองออกแบบรูปแบบผลผลิต จำนวน 135 แบบ แล้วนำเข้าสู่การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน เพื่อศึกษาความเหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นผลผลิตบนลือกปูพื้น และผลผลิตที่สามารถแสดงลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นอีสาน

2) ผลผลิตที่ผ่านการประเมินได้ถูกนำเข้าสู่กระบวนการออกแบบแบบร่างต้นแบบลือกปูพื้นจากผลผลิตศิลปกรรมในอีสานจำนวน 26 แบบ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ครอบคลุมเนื้อหา 4 ด้าน คือ ด้านผลผลิต ด้านรูปทรง ด้านรูปแบบ และด้านความสอดคล้องกับการผลิต เพื่อวิเคราะห์และคัดเลือกแบบร่างลือกปูพื้นเข้าสู่การออกแบบแบบร่างที่สมบูรณ์ (Final Design)

3) ออกแบบร่างลือกปูพื้นจากผลผลิตศิลปกรรมอีสานที่ผ่านการประเมินด้านความเหมาะสม เข้าสู่ขั้นตอนการประเมินแบบร่างลือกปูพื้นที่เหมาะสมต่อการทำเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

4) การผลิตต้นแบบลือกปูพื้นจากผลผลิตศิลปกรรมในอีสาน การศึกษากระบวนการผลิตและแม่พิมพ์ลือกปูพื้น (Moulds) ที่เหมาะสมต่อการผลิตลือกปูพื้นจากผลผลิตศิลปกรรมในอีสาน ที่สอดคล้องกับกระบวนการผลิตในชุมชน เพื่อให้คนในท้องถิ่นสามารถพัฒนาต่อยอดวิธีการได้ง่ายและสามารถนำไปผลิตได้จริง

1.3 การประเมินต้นแบบบล็อกปูพื้นจากศิลปกรรมท้องถิ่นในอีสาน

1) ประเมินคุณภาพต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากศิลปกรรมในอีสาน โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน รายละเอียดในการประเมิน 4 ประเด็น คือ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความงาม ด้านความปลอดภัย การบำรุงรักษา และด้านวัสดุและการผลิต

2) ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากศิลปกรรมในอีสาน

2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล งานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นในตลาด เพื่อหาแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด เนื้อหาประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ก. ข้อมูลทั่วไป ข. ข้อมูลสำรวจคุณลักษณะผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นที่ผู้บริโภคต้องการ และ ค. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของการออกแบบลวดลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อความเหมาะสมของการออกแบบลวดลายจากศิลปกรรมท้องถิ่นอีสาน ด้านการสื่อความหมายและความเหมาะสมเพื่อใช้ทำบล็อกปูพื้น เนื้อหาประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ก. ความเหมาะสมของการออกแบบลวดลายแยกตามหมวดงานศิลปกรรมจำนวนทั้งสิ้น 135 ลาย และ ข. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.3 แบบประเมินแบบร่างผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างผลิตภัณฑ์ใน 4 ด้าน คือ ก. ด้านประโยชน์ใช้สอย ข. ด้านความงาม ค. ด้านความปลอดภัยและการบำรุงรักษา และ ง. ด้านวัสดุและการผลิต

2.4 แบบประเมินผลิตภัณฑ์ต้นแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริโภค ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ในด้านต่าง ๆ อาทิ ความสวยงามน่าสนใจ ความแปลกใหม่ลวดลาย สี สัน เอกลักษณ์ ความทันสมัย และความเหมาะสมในการประดับตกแต่งบ้าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบประเมินมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าเบี่ยงเบน ค่าเฉลี่ยร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลมาวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อแนวคิดในการออกแบบและพัฒนาลวดลายผลิตภัณฑ์ แล้วสรุปผลงานวิจัย

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถประมวลผลการศึกษาโดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้น

การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ทั้งในแง่ประโยชน์ใช้สอยผลิตภัณฑ์และในแง่ชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และรสนิยม ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงได้สำรวจความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้น เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบการออกแบบ โดยใช้แบบสอบถาม 5 ระดับ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 50 คน (คิดเป็นร้อยละ 61.54) มีอายุมากกว่า 45 ปี และประกอบธุรกิจส่วนตัว พบว่า 1) ปัจจัยที่ผู้บริโภคพิจารณาในการซื้อผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้น อันดับแรก คือ ความสวยงาม (คิดเป็นร้อยละ 53.85) รองลงมาคือ ราคา และน้อยที่สุดคือ ความปลอดภัย 2) ผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นควรมีลักษณะที่สำคัญอย่างไร อันดับแรก คือ ลักษณะที่แปลกใหม่ (คิดเป็นร้อยละ 30.77) รองลงมาคือ เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น และน้อยที่สุดคือ ใช้วัสดุจากธรรมชาติ 3) การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นเพื่อใช้งาน อันดับแรก คือ ทำทางเดิน (คิดเป็นร้อยละ 49.82) รองลงมาคือ ตกแต่งสวน และน้อยที่สุดคือ ทำที่จอดรถ 4) ผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นควรมีการปรับปรุงในเรื่องใด อันดับแรก คือ รูปร่าง (คิดเป็นร้อยละ 39.31) รองลงมาคือ สี และน้อยที่สุดคือ ขนาด 5) ผู้บริโภคไม่พอใจต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นที่มีจำหน่าย (คิดเป็นร้อยละ 64.62) 6) ผู้บริโภคคิดว่าราคาของผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นที่มีจำหน่ายทั่วไปไม่เหมาะสม (คิดเป็นร้อยละ 67.34) 7) ผู้บริโภคยอมจ่ายเงินเพิ่มขึ้นเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นที่สวยงามมากขึ้น (คิดเป็นร้อยละ 54.27) 8)

ผู้บริโภครู้ว่าระดับราคาที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นต่อหน่วย คือ ราคา 4 - 7 บาท (คิดเป็นร้อยละ 50.49) สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริโภครู้สึกว่า คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นที่ต้องการ คือ มีความสวยงาม รูปร่างแปลกใหม่ เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้ในการทำทางเดินและตกแต่งสวน

2. ผลการศึกษาผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นเพื่อการออกแบบ

ผลการศึกษาผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นเพื่อการออกแบบ พบข้อมูลจำเพาะของบล็อกปูพื้นเพื่อการออกแบบ ประกอบด้วย รูปทรงของบล็อกปูพื้น ความหนาของบล็อกปูพื้น ขอบของบล็อกปูพื้น รูปร่างของบล็อกปูพื้น สีของบล็อกปูพื้น และพื้นผิวของบล็อกปูพื้น ซึ่งจำเป็นต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมคอนกรีตบล็อกปูพื้นสำหรับงานหนัก (มอก.2035-2543) มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องการออกแบบดังนี้ 1) รูปทรงของบล็อกปูพื้น ความกว้างและความยาว ต้องไม่เกิน 29.8 เซนติเมตร 2) ความหนาของบล็อกปูพื้น ความหนา 5 เซนติเมตร สำหรับ ที่อยู่อาศัยและลาน ความหนา 6-6.5 เซนติเมตร สำหรับใช้เป็น ทางเท้า และ เส้นทางจราจร ความหนา 6-12 เซนติเมตร ขึ้นอยู่กับการใช้งานตาม ความหนาอยู่ที่ 8 10 12 14 เซนติเมตร (ยกเว้นปูพื้นลักษณะพิเศษ) 3) ขอบของบล็อกปูพื้น ลักษณะที่เรียบไม่มีขอบ เหมาะกับการใช้งานที่ไม่ต้องการรอยต่อของบล็อก และลักษณะมีขอบหรือการลบบุม (ตาม มอก.2035-2543 ระบุไว้ในมิติและเกณฑ์ความคาดเคลื่อน ต้องไม่เกิน 7 มิลลิเมตร) 4) รูปร่างของบล็อกปูพื้นพบมากที่สุดทั้ง 4 รูปร่าง ดังนี้ สีเหลี่ยม วงกลม สีเหลี่ยมผืนผ้า หกเหลี่ยม และพบมีรูปร่างต่างๆมากมาย 5) สีของบล็อกปูพื้น ลักษณะของสีเดียวตลอดทั้งก้อนและสีเฉพาะผิวหน้าด้านบน (ตาม มอก.2035-2543 ระบุชั้นผิวหน้าเพื่อการออกแบบและผลิตควรไม่ต่ำกว่า 5 มิลลิเมตร) 6) พื้นผิวของบล็อกปูพื้น ประกอบด้วย พื้นผิวเรียบ พื้นผิวหยาบ พื้นผิวหน้าธรรมชาติ พื้นผิวมีลวดลาย

3 การพัฒนาผลผลิตจากศิลปกรรมท้องถิ่นในอีสาน

3.1 ผลการออกแบบแบบลวดลายบล็อกปูพื้นจากต้นแบบศิลปกรรมในอีสาน

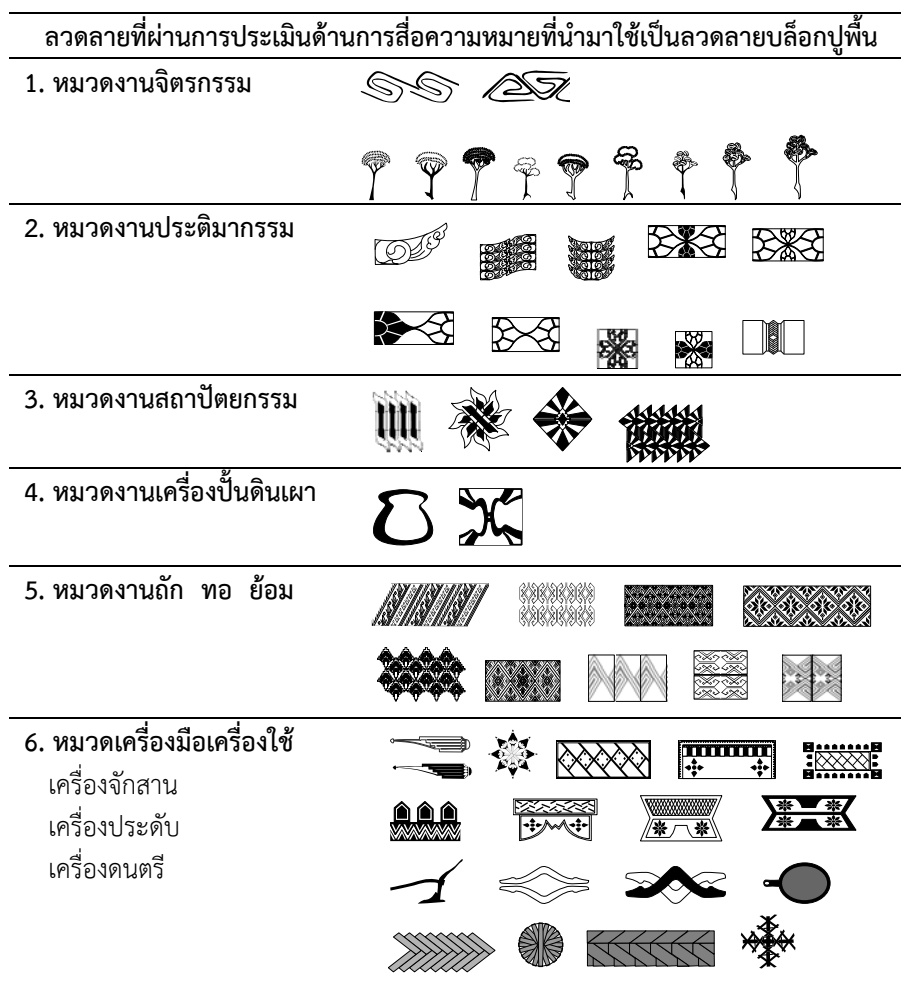
ศิลปกรรมในท้องถิ่นอีสานเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชนที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมร่วมกันเป็นไป ความนิยม ขนบประเพณีของชุมชนและท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2546 : 19-20) ศิลปกรรมในท้องถิ่นอีสานส่วนใหญ่มีเอกลักษณ์และลักษณะร่วมเหมือนกัน สามารถวิเคราะห์แยกเป็นหมวดจากการศึกษาเอกสาร เป็นแนวทางการออกแบบและพัฒนาใช้ลวดลายในงานวิจัยเรื่องนี้ แบ่งเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้ 1) หมวดงานจิตรกรรม (ฮูปแต้ม) 2) หมวดงานประติมากรรม 3) หมวดงานสถาปัตยกรรม 4) หมวดงานเครื่องปั้นดินเผา 5) หมวดงานถัก ทอ ย้อม และ 6) หมวดเครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องจักสาน เครื่องประดับ เครื่องดนตรี (กระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงศึกษาธิการ และกรมศิลปากร, 2542) (ดูภาพ 1)

แนวทางการออกแบบลวดลายศิลปกรรมในอีสาน (หมวดงานศิลปกรรมในอีสาน)	
1. หมวดงานจิตรกรรม	
2. หมวดงานประติมากรรม	
3. หมวดงานสถาปัตยกรรม	
4. หมวดงานเครื่องปั้นดินเผา	
5. หมวดงานถัก ทอ ย้อม	
6. หมวดเครื่องมือเครื่องใช้	 เครื่องมือจักสาน เครื่องประดับ เครื่องดนตรี

ภาพ 1 แสดงแนวทางการออกแบบลวดลายจากศิลปกรรมในอีสาน

จากต้นแบบศิลปกรรมในอีสานได้นำมาออกแบบรูปแบบลวดลาย แบ่งลักษณะการออกแบบลวดลาย ได้ดังนี้ 1) ลวดลายต้นแบบ (Original Pattern) คือ ลักษณะลวดลายที่ยึดถือตามแบบอย่างต้นฉบับเดิมโดยไม่มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง รูปแบบลวดลายเดิม และ 2) ลวดลายประยุกต์ (Applied Pattern) คือ ลักษณะลวดลายที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปจากต้นแบบเดิม (ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์, 2537 : 236-283) ทั้งหมดจำนวน 135 ลาย โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มลวดลายประยุกต์ (จำนวน 77 ลาย) และกลุ่มลวดลายต้นแบบ (จำนวน 58 ลาย) จากผลการประเมินกลุ่มลวดลายประยุกต์ของผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน 5 ท่าน พบว่า ลวดลายจากงานศิลปกรรมหมวดงานประติมากรรมมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นลวดลายบนบล็อกรูปพื้น และลวดลายที่สามารถแสดงลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นอีสานสูงสุด (คิดเป็นร้อยละ 66.66) และรองลงมา คือ หมวดงานถัก ทอ ย้อม (คิดเป็นร้อยละ 40.00) ส่วนผลการประเมินกลุ่มลวดลายต้นแบบ พบว่า มีลวดลายที่ผ่านการประเมินว่ามีความเหมาะสมมีจำนวน 34 ลวดลาย (จากจำนวน 58 ลวดลาย) ลวดลายที่มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นลวดลายบนบล็อกรูปพื้นและง่ายต่อการออกแบบให้มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นอีสานจากมากไปหาน้อย คือ

หมวดงานถัก ทอ ย้อม (คิดเป็นร้อยละ 91.66) หมวดงานประติมากรรม (คิดเป็นร้อยละ 66.66) หมวดงานจิตรกรรม (คิดเป็นร้อยละ 55.00) และหมวดเครื่องมือเครื่องใช้ (คิดเป็นร้อยละ 50.00) ตามลำดับ (ดูภาพ 2)

ภาพ 2 ลวดลายที่ผ่านการประเมินด้านการสื่อความหมายที่นำมาใช้เป็นลวดลายบล็อกปูพื้น

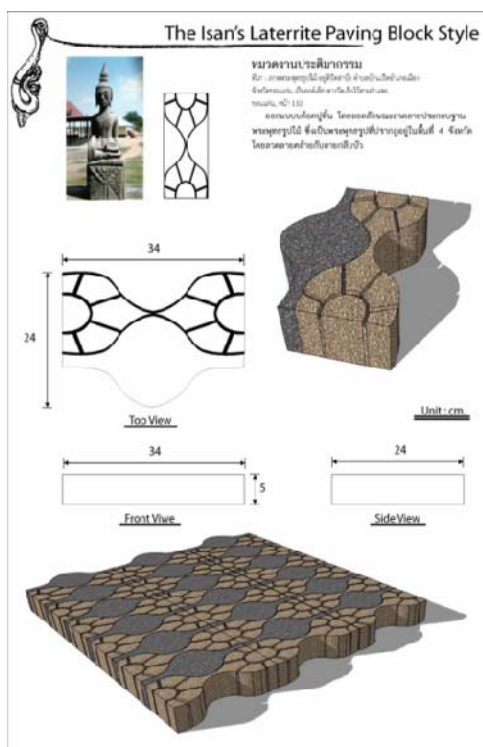
ผลจากการศึกษาแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้น พบว่า ลวดลายจากงานศิลปกรรมหมวดงานถัก ทอ ย้อม และหมวดงานประติมากรรมเหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นลวดลายบนบล็อกปูพื้นให้มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นอีสาน ต้นแบบที่สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากลวดลายผ้าผืนสานกับการใช้แนวคิด (Idea) ในการออกแบบลวดลายและรูปทรงโดยยึดตามลวดลายดั้งเดิม (Original Pattern) แต่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นลายเส้นที่ดูง่าย และชัดเจนขึ้น การใช้ลวดลายดั้งเดิมเป็นต้นแบบนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของศิลปกรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

4.3.2 ผลการประเมินการออกแบบแบบร่างต้นแบบบล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสาน

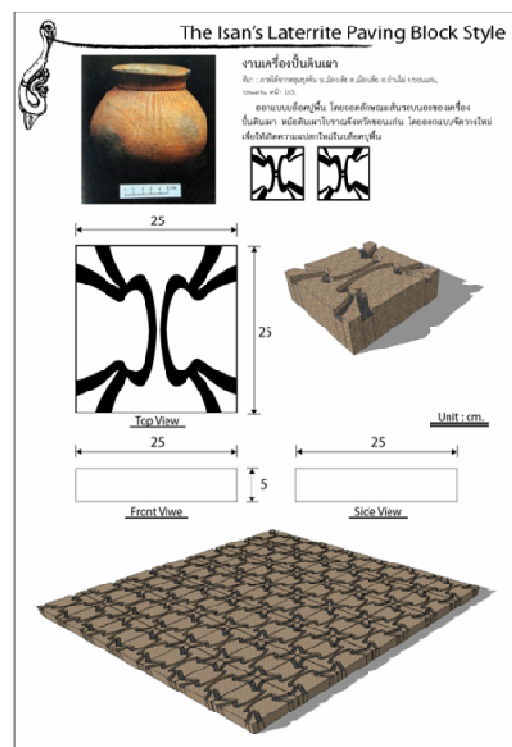
ลวดลายที่ผ่านการประเมินได้ถูกนำเข้าสู่กระบวนการออกแบบแบบร่างต้นแบบบล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานจำนวน 26 แบบ แบ่งออกเป็นหมวดได้ดังนี้ แบบร่างบล็อกปูพื้นจากงานจิตรกรรม 5 แบบ แบบร่างบล็อกปูพื้นจากงานประติมากรรม 4 แบบแบบร่างบล็อกปูพื้นจากงานสถาปัตยกรรม 3 แบบ แบบร่างบล็อกปูพื้นจากงานเครื่องปั้นดินเผา 3 แบบ แบบร่างบล็อกปูพื้นจากงานถักทอย้อม 6 แบบ แบบร่างบล็อกปูพื้นจากเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับ และเครื่องดนตรี 5 แบบ จากนั้นจึงได้นำแบบร่างเข้าสู่ขั้นตอนการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ครอบคลุม

เนื้อหาใน 4 ด้าน คือ ด้านลวดลาย ด้านรูปทรง ด้านรูปแบบ และด้านความสอดคล้องกับการผลิต โดยแบ่งค่าเฉลี่ยในการแบ่งเกณฑ์การประเมิน มีรายละเอียดการประเมินความเหมาะสมของแบบร่างมีจำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย 1) การออกแบบลวดลายบนผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอย 2) การออกแบบลวดลายสัมพันธ์กับรูปทรงบล็อกปูพื้น 3) การออกแบบลวดลายสัมพันธ์กับพื้นผิวของวัสดุ 4) การออกแบบลวดลายและรูปทรงมีความน่าสนใจ 5) ออกแบบมีรูปแบบที่เหมาะสมต่อหน้าที่ใช้สอย 6) การออกแบบมีรูปแบบความทันสมัยไม่ล้าสมัย 7) การออกแบบมีความโดดเด่นเมื่อนำไปติดตั้ง 8) รูปแบบของการออกแบบมีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น 9) การออกแบบโดยรวมมีความเหมาะสมต่อการผลิต 10) การออกแบบโดยรวมมีความสวยงามเป็นที่น่าสนใจ 11) การออกแบบสามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้ 12) การออกแบบสามารถนำไปผลิตในเชิงธุรกิจได้

ผลการประเมินแบบร่างบล็อกปูพื้นที่เหมาะสมจากจำนวนแบบร่างทั้งหมด 26 แบบ ผู้วิจัยได้เลือกแบบร่างที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดของแต่ละกลุ่มมาใช้เป็นแนวทางนำไปใช้ในการพัฒนาต้นแบบบล็อกปูพื้น โดยแบบร่างนี้ได้แนวคิดจากลักษณะของศิลปกรรมท้องถิ่นอีสานและผ่านกระบวนการประเมินลวดลายจนถึงการประเมินแบบร่างบล็อกปูพื้น คัดเลือกแบบร่างบล็อกปูพื้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดของทั้ง 6 กลุ่ม นำมาสร้างสรรค์เป็นแบบบล็อกปูพื้นในขั้นตอนสุดท้าย (Final Design) แบบที่มีความเหมาะสมต่อการสู่ขั้นตอนการพัฒนาการผลิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งขนาดและรูปทรง มีจำนวนทั้งสิ้น 4 แบบ ประกอบด้วย แบบ B1 (ต้นแบบที่ 1) จากลวดลายบนฐานพระไม้อีสาน ค่าเฉลี่ยรวม 4.67 แบบ D3 (ต้นแบบที่ 2) จากรูปร่างของเครื่องปั้นดินเผา ค่าเฉลี่ยรวม 4.68 แบบ E1 (ต้นแบบที่ 3) จากลวดลายผ้าลายกัมพู ค่าเฉลี่ยรวม 4.73 และแบบ F1 (ต้นแบบที่ 4) จากลวดลายเครื่องจักสานลายเฉลวหรือตาเหลว ค่าเฉลี่ยรวม 4.72 (ดูภาพ 3)

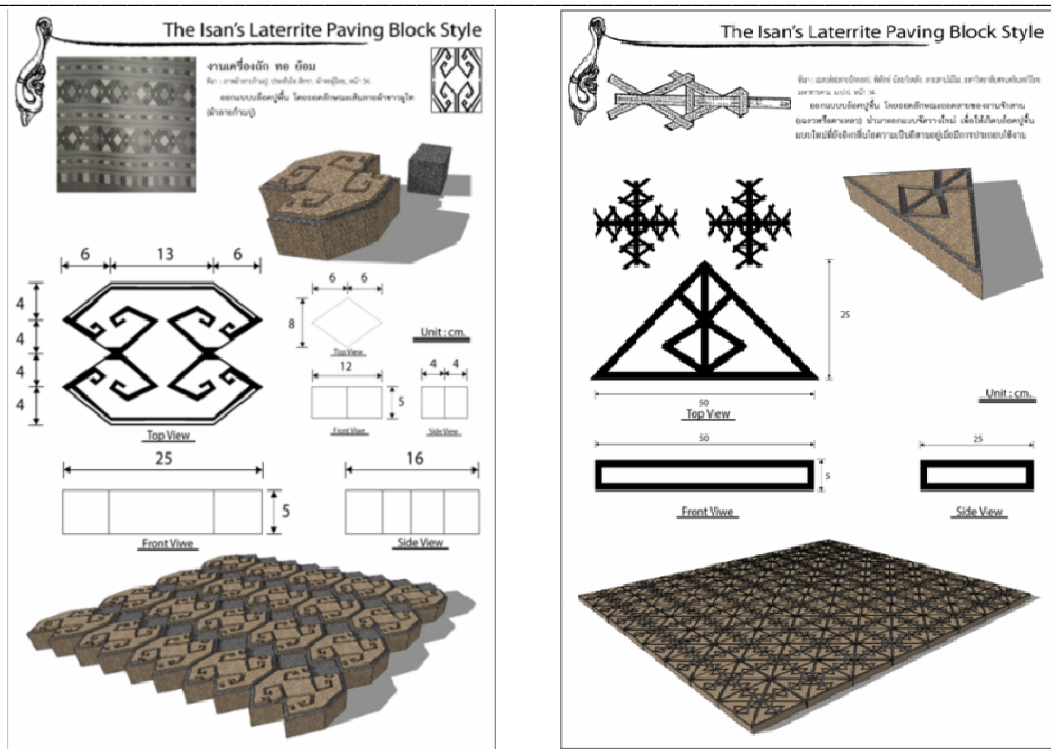

แบบร่างที่สมบูรณ์แบบ B1 (ต้นแบบที่ 1)

แบบร่างที่สมบูรณ์ แบบ D3 (ต้นแบบที่ 2)

ภาพ 3 แบบร่าง (Final Design) ต้นแบบบล็อกปูพื้น

แบบร่างที่สมบูรณ์ แบบ E1(ต้นแบบที่ 3)

แบบร่างที่สมบูรณ์ แบบ F1(ต้นแบบที่ 4)

ภาพ 3 แบบร่าง (Final Design) ต้นแบบบล็อกปูพื้น (ต่อ)

4.4 การผลิตบล็อกปูพื้นลวดลายจากศิลปกรรมในอีสาน

จากการศึกษากระบวนการผลิตบล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสาน มีปัจจัยที่ควรคำนึงถึง คือ ความสอดคล้องกับกระบวนการผลิตในชุมชน เพื่อให้คนในท้องถิ่นสามารถพัฒนาต่อยอดวิธีการได้ง่ายและสามารถนำไปผลิตได้จริง ดังนั้น การออกแบบแม่พิมพ์ (Moulds) ที่สอดคล้องกับลักษณะของลวดลายและลักษณะของรูปทรงบล็อกปูพื้นและสามารถทำการผลิตได้ง่าย เหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นและผู้ที่ต้องการผลิตใช้งานในบ้าน พบว่า วัสดุที่เหมาะสมเพื่อใช้ทำเป็นแม่พิมพ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสาน คือ โพลีเอสเตอร์เรซินหรือเรซิน (Polyester Resin) เป็นวัสดุที่สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์ลักษณะของแม่พิมพ์ให้สามารถใช้ได้กับรูปแบบของลวดลายได้หลากหลายรูปแบบ และง่ายต่อการทำแม่พิมพ์เพิ่มเมื่อต้องการผลิตบล็อกปูพื้นในจำนวนที่มากขึ้น (ดูภาพ 4)

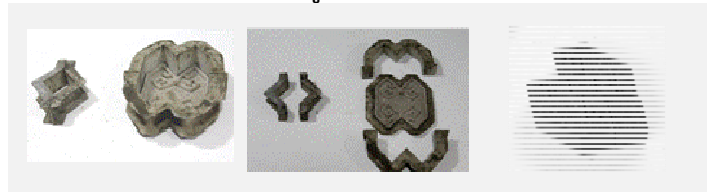
แม่พิมพ์ต้นแบบที่ 1 บล็อกปูพื้นจากงานประติมากรรม (แบบ B1)

แม่พิมพ์ต้นแบบที่ 2 บล็อกปูพื้นจากงานเครื่องปั้นดินเผา (แบบ D3)

แม่พิมพ์ต้นแบบที่ 3 บล็อกปูพื้นจากงาน ถัก ทอ ย้อม (แบบ E1)

แม่พิมพ์ต้นแบบที่ 4 บล็อกปูพื้นจากเครื่องจักสาน (แบบ F1)

ภาพ 4 ภาพแม่พิมพ์สำหรับผลิตต้นแบบบล็อกปูพื้น (Moulds Design) ทั้ง 4 แบบ

4.5 ต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสาน (Prototype)

จากการออกแบบร่างขั้นสุดท้าย (Final Design) และจากผลการวิเคราะห์แบบร่าง 3 มิติ (Sketch Model) ได้ต้นแบบบล็อกปูพื้นจากลวดลายอีสานทั้งหมด 4 ต้นแบบ (ดูภาพ 5) ดังนี้

ต้นแบบที่ 1 ต้นแบบที่ได้แรงบันดาลใจจากลวดลายบนฐานพระพุทธรูป (พระไม้อีสาน) นำมาออกแบบรูปทรงใหม่ให้เกิดความสวยงามและให้เหมาะสมกับการใช้งานบล็อกปูพื้น แยกก้อนบล็อกเป็น 2 ลักษณะ คือก้อนที่มีลวดลายและก้อนที่ไม่มีลวดลาย รูปทรงของก้อนบล็อกทั้ง 2 ผสานกัน สามารถช่วยในการผสมผสานยึดแนวของบล็อกในแต่ละก้อนช่วยเพิ่มความแข็งแรงในการใช้งาน

ต้นแบบที่ 2 ต้นแบบที่ได้แรงบันดาลใจจากรูปร่างของเครื่องปั้นดินเผา เป็นการพัฒนาแบบโดยการลดละเอียดให้เป็นรูปแบบของลายเส้น แต่ยังคงลักษณะและสามารถเข้าใจที่มาของแรงบันดาลใจได้บล็อกต้นแบบนี้เป็นบล็อกก้อนเดียว มีรูปทรงสี่เหลี่ยมที่เหมาะสมกับระดับการตกแต่งพื้นที่ที่ไม่ต้องการรับแรงกดมาก

ภาพ 5 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Prototype)

ผลการประเมินในแต่ละต้นแบบสามารถสรุปผลได้ดังตาราง 1 ผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Prototype) โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ต้นแบบที่ 3 จากลวดลายผ้าลายกำปู มีความเหมาะสมและมีคุณภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนต้นแบบอื่นมีความเหมาะสมและมีคุณภาพในระดับมากเรียงตามลำดับ ดังนี้ ต้นแบบที่ 2 จากรูปร่างของเครื่องปั้นดินเผา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ต้นแบบที่ 4 จากลวดลายเครื่องจักสานลายเฉลวหรือตาเหลว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และต้นแบบที่ 1 จากลวดลายบนฐานพระไม้อีสาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นสามารถเป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยในการเริ่มต้นธุรกิจของชุมชนที่ได้ง่ายโดยไม่ต้องมีเงินทุนมาก อีกทั้งกระบวนการผลิตที่ไม่ยุ่งยากและไม่ต้องใช้แรงงานที่มีฝีมือ และสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป

ตาราง 1 แสดงผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสาน โดยผู้เชี่ยวชาญ/ค่าเฉลี่ย (SD)				
ประเด็นการประเมิน	ต้นแบบที่ 1	ต้นแบบที่ 2	ต้นแบบที่ 3	ต้นแบบที่ 4
1. ด้านประโยชน์ใช้สอย	3.73 (0.97)	4.51 (0.48)	4.53 (0.51)	4.47 (0.77)
2. ด้านความงาม	3.83 (1.13)	3.83 (0.43)	4.57 (0.48)	3.71 (0.65)
3. ด้านความปลอดภัยและการบำรุงรักษา	3.10 (1.07)	4.45 (0.57)	4.23 (0.31)	4.35 (0.52)
4. ด้านวัสดุและการผลิต	3.72 (0.97)	4.56 (0.52)	4.48 (0.54)	4.40 (0.62)
รวม	3.72 (1.10)	4.37 (0.59)	4.50 (0.53)	4.26 (0.76)
ระดับความคิดเห็น	มาก	มาก	มากที่สุด	มาก

4.5.2 ผลการประเมินผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานโดยผู้บริโภค

ผลการสำรวจความคิดเห็นผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบบล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานทั้ง 4 ต้นแบบ โดยใช้แบบสอบถาม 5 ระดับความคิดเห็น ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยในการแบ่งเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน เป็นผู้มีบ้านและมีรายได้ของตนเอง มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรี จากการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบบล็อกปูพื้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นทุกต้นแบบอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 4.50 ในทุกประเด็นคำถาม การประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 ต้นแบบ พบว่า ผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานต้นแบบที่ 3 จากลายผ้ากำปูเป็นแนวคิด (Idea) ในการออกแบบลวดลายและรูปทรงมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.89 จากจำนวนต้นแบบทั้งหมด ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่มีความสอดคล้องกับผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งให้ค่าในระดับที่มากที่สุดเช่นกัน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการประเมินผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานโดยผู้บริโภคร

ผลการประเมินผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานโดยผู้บริโภคร/ค่าเฉลี่ย (SD)				
รายละเอียดความพึงพอใจ	ต้นแบบที่ 1 บล็อกปูพื้นลวดลาย จากส่วนประกอบ พระไม้อีสาน	ต้นแบบที่ 2 บล็อกปูพื้น ลวดลาย จากรูปร่าง ภาษาชนเผ่า	ต้นแบบที่ 3 บล็อกปูพื้น ลวดลาย จากลายผ้ากำมปู	ต้นแบบที่ 4 บล็อกปูพื้น ลวดลาย เครื่องจักสาน (เชลว)
1) ความสวยงามน่าสนใจ	4.64 (0.57)	4.84 (0.37)	4.88 (0.37)	4.84 (0.37)
2) รูปร่างแปลกใหม่	4.84 (0.37)	4.76 (0.44)	4.92 (0.28)	4.88 (0.33)
3) ลวดลายที่น่าสนใจ	4.60 (0.58)	4.92 (0.28)	4.84 (0.37)	4.76 (0.44)
4) สีที่น่าน่าสนใจ	4.76 (0.44)	4.76 (0.52)	4.76 (0.44)	4.56 (0.71)
5) ราคาที่เหมาะสม	4.88 (0.33)	4.92 (0.28)	4.92 (0.28)	4.80 (0.41)
6) เอกลักษณ์เฉพาะตัว	4.84 (0.37)	4.84 (0.37)	5.00 (0.00)	4.76 (0.44)
7) ความทันสมัย	4.64 (0.64)	4.76 (0.44)	4.92 (0.28)	4.88 (0.33)
8) การประดับตกแต่งบ้าน	4.92 (0.28)	4.84 (0.37)	4.92 (0.28)	4.92 (0.28)
โดยรวม	4.77 (0.47)	4.85 (0.38)	4.89 (0.31)	4.8 (0.38)

สรุปผลการวิจัย

ผลงานวิจัยนี้สามารถสรุปเป็นด้านต่างๆได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการของผู้บริโภครเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นที่ต้องการความสวยงาม รูปร่างแปลกใหม่ เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้ทำทางเดินและตกแต่งสวน และผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นสามารถเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถช่วยในการเริ่มต้นธุรกิจของชุมชนที่ไ้ได้ง่าย
2. ผลการศึกษาผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นเพื่อการออกแบบ ใช้ข้อมูลจำเพาะของบล็อกปูพื้นเพื่อการออกแบบประกอบด้วย รูปทรงของบล็อกปูพื้น ความหนาของบล็อกปูพื้น ขอบของบล็อกปูพื้น รูปร่างของบล็อกปูพื้น สีของบล็อกปูพื้น และพื้นผิวของบล็อกปูพื้น ตามข้อกำหนดของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมคอนกรีตบล็อกปูพื้นสำหรับงานหนัก (มอก.2035-2543)
3. ผลการพัฒนาลวดลายจากศิลปกรรมท้องถิ่นในอีสาน ลวดลายจากงานศิลปกรรมหมวดงานประติมากรรมและหมวดงานถัก ทอ ย้อม เหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นลวดลายบนบล็อกปูพื้นให้มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นอีสาน ต้นแบบที่สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจ ในการออกแบบลวดลายและรูปทรงโดยยึดตามลวดลายดั้งเดิม (Original Pattern) เป็นต้นแบบสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของศิลปกรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี
4. ผลการประเมินการออกแบบแบบร่างต้นแบบบล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสาน แบบที่มีความเหมาะสมต่อการสู่ขั้นตอนการพัฒนาการผลิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งขนาดและรูปทรง มีจำนวนทั้งสิ้น 4 แบบ ประกอบด้วย ต้นแบบที่ 1 จากลวดลายบนฐานพระไม้อีสาน ค่าเฉลี่ยรวม 4.67 ต้นแบบที่ 2 จากรูปร่างของเครื่องปั้นดินเผา ค่าเฉลี่ยรวม 4.68

ต้นแบบที่ 3 จากลวดลายผ้าลายกำปู ค่าเฉลี่ยรวม 4.73 และต้นแบบที่ 4 จากลวดลายเครื่องจักสานลายเฉลวหรือตาเหลว ค่าเฉลี่ยรวม 4.72

5. กระบวนการผลิตบล็อกปูพื้นลวดลายจากศิลปกรรมในอีสาน วัสดุที่เหมาะสมสำหรับการทำแม่พิมพ์ (Moulds) คือ โพลีเอสเตอร์เรซิน (Polyester Resin) เป็นวัสดุที่สามารถพัฒนาต่อยอดใช้กับลวดลายบล็อกปูพื้นได้หลากหลายรูปแบบ และง่ายต่อการทำแม่พิมพ์เพิ่มเมื่อต้องการผลิตในจำนวนที่มากขึ้น

6. ต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสาน (Prototype) ทั้งหมด 4 ต้นแบบ ผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานโดยผู้เชี่ยวชาญ ต้นแบบที่ 3 จากลวดลายผ้าลายกำปู มีความเหมาะสมและมีคุณภาพมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนต้นแบบอื่นมีความเหมาะสมและมีคุณภาพในระดับมากเรียงตามลำดับ ดังนี้ ต้นแบบที่ 2 จากรูปร่างของเครื่องปั้นดินเผา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ต้นแบบที่ 4 จากลวดลายเครื่องจักสานลายเฉลวหรือตาเหลว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และต้นแบบที่ 1 จากลวดลายบนฐานพระไม้อีสาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และผลการประเมินผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสานโดยผู้บริโภครวม กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภครวมมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นทุกต้นแบบอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 4.50 ในทุกประเด็นคำถาม การประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นจากลวดลายศิลปกรรมในอีสาน ต้นแบบที่ 3 จากลวดลายผ้าลายกำปู มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.89 จากจำนวนต้นแบบทั้งหมด ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่มีความสอดคล้องกับผลการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์บล็อกปูพื้นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งให้ค่าในระดับที่มากที่สุดเช่นกัน และจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค เห็นว่ารูปทรงก่อนบล็อกต้นแบบที่มีคุณภาพและมีความเหมาะสมสูงสุด มีลักษณะของรูปทรงของบล็อกปูพื้นที่ผสานยึดแนวของบล็อกในแต่ละก้อนสามารถช่วยเพิ่มความแข็งแรงในการใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

1. การออกแบบและพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ความคำนึงถึงการเลือกใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับเวลา โอกาส และสถานที่ การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเชื่อและกระทบคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ความเชื่อ ความศรัทธา ควรศึกษาข้อมูล ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน และเพียงพอในการออกแบบ

2. ควรทดลองนำแนวคิดทางการออกแบบอื่น ๆ

มาใช้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความประทับใจ เอกลักษณ์ และความสนใจให้แก่ผู้พบเห็น และคำนึงถึงประโยชน์ในการนำไปใช้ควบคู่กัน การออกแบบจำเป็นต้องพิจารณาธรรมชาติเฉพาะของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด และความต้องการของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงศึกษาธิการ และกรมศิลปากร. (2542). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดร้อยเอ็ด**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย : กระทรวงศึกษาธิการ : กรมศิลปากร.

ธีระชัย สุขสด. (2544). **การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

พาสนา ตัณฑลักษณ์. (2522). **หลักการและการออกแบบ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เทพพิทักษ์การพิมพ์.

พินาลิน สาริยา. (2549). **การออกแบบลดทอน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์. (2531). **การออกแบบตกแต่ง**. กรุงเทพฯ : บุรพาสาน.

วัลภา กาศวิเศษ. (2553). **การพัฒนาลดทอนเพื่องานออกแบบจากอิทธิพลศิลปกรรมบ้านเชียง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปะมหาบัณฑิต ศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2546). **ศิลปะชาวบ้าน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). อุบลราชธานี : วิทยาลัยครูอุบลราชธานี.

ศักดิ์ชัย เกียรติจินาจันทร์. (2546). **คุณค่าศิลปกรรมกับเส้นทางของชุมชน**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์.

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2544). **มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมคอนกรีตบล็อกปูพื้นสำหรับงานหนัก มอก.2035-2543**. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม.